

Warszawa, 25-07-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

WZF.7043.56.2022.TO

Pan

Mariusz Błaszczak

Wiceprezes Rady Ministrów

Minister Obrony Narodowej

Szanowny Panie Premierze,

uprzejmie informuję, że zwróciła się do mnie z prośbą o pomoc w sprawie konieczności osobistego stawienia się na kwalifikację wojskową rodzina osoby ze znaczną niepełnosprawnością (porażenie mózgowe, niechodząca).

Problem ten dotyczy szerszej grupy i od wielu lat pojawia się zarówno w przestrzeni publicznej, jak i we wnioskach kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich przy okazji corocznych kwalifikacji wojskowych. W ocenie zainteresowanych osoby z tak znaczną niepełnosprawnością nie powinny być skazywane na dodatkowe upokorzenia związane z koniecznością stawienia się do kwalifikacji wojskowej. Niektóre z takich osób samodzielnie się nie poruszają, cierpią i taki wyjazd jest dla nich, jak i ich opiekunów prawdziwym wyzwaniem.

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Tel. centr. (+48 22) 55 17 700
Infolinia obywatelska 800 676 676
biurorzecznika@brpo.gov.pl
bip.brpo.gov.pl

W niniejszej sprawie zwróciłem się do Departamentu Kadr MON z prośbą o wyjaśnienia. Z udzielonej odpowiedzi Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji (CWCR) wynika, że przepisy poprzednio obowiązującej ustawy o powszechnym obowiązku obrony, jak również przepisy ustawy o obronie Ojczyzny (w art. 62 pkt 4) wskazują, że można nie poddawać badaniom lekarskim osób podlegających stawieniu się do kwalifikacji wojskowej zaliczonych do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, jeżeli przedstawią komisji orzeczenie albo wypis z treści orzeczenia stwierdzającego tę niezdolność lub niepełnosprawność, na podstawie którego można określić zdolność tych osób do czynnej służby wojskowej.

Mając na uwadze powyższe Szef CWCR stwierdził, że ustawodawca stworzył prawne możliwości w stosunku do osób podlegających stawieniu się do kwalifikacji wojskowej zaliczonych do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności, orzekania o zdolności do czynnej służby wojskowej na podstawie orzeczenia stwierdzającego tę niezdolność lub niepełnosprawność.

Po dokonaniu analizy ww. odpowiedzi z punktu widzenia ochrony praw i wolności obywatelskich doszedłem jednak do wniosku, że problem polega nie tyle w zwolnieniu z badania lekarskiego, które jest jedną z czynności prowadzonych w ramach kwalifikacji wojskowej, co na uniknięciu konieczności stawienia się osoby ze znaczną niepełnosprawnością na kwalifikację wojskową.

Zgodnie z treścią art. 58 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz.U. z 2022 r. poz. 655, dalej: ustawa o obronie Ojczyzny) w ramach kwalifikacji wojskowej wykonuje się następujące czynności:

- 1) sprawdzenie tożsamości osób podlegających stawieniu się do kwalifikacji wojskowej;
- 2) określenie zdolności fizycznej i psychicznej do służby wojskowej osób podlegających stawieniu się do kwalifikacji wojskowej;

- 3) wstępne przeznaczenie osób podlegających stawieniu się do kwalifikacji wojskowej do poszczególnych form obowiązku obrony oraz przyjęcie wniosków o przeznaczenie do służby zastępczej;
- 4) wprowadzenie danych do ewidencji lub aktualizacja ewidencji wojskowej i przetwarzanie danych gromadzonych w tej ewidencji;
- 5) przekazywanie informacji i promowanie służby wojskowej;
- 6) wydanie zaświadczenia o stawieniu się do kwalifikacji wojskowej, uregulowanym stosunku do służby wojskowej oraz o orzeczonej zdolności do służby wojskowej;
- 7) nadanie stopnia wojskowego szeregowego i przeniesienie osób podlegających stawieniu się do kwalifikacji wojskowej do pasywnej rezerwy.

Za przeprowadzenie poszczególnych czynności kwalifikacji wojskowej odpowiadają wójt/burmistrz/prezydent miasta (pkt 1), powiatowa komisja lekarska (pkt 2) oraz szef wojskowego centrum rekrutacji, względnie jego upoważniony przedstawiciel (pkt 3-7).

Literalnie rzecz biorąc zwolnienie z badania lekarskiego, o którym mowa w art. 62 ust. 4 ustawy o obronie Ojczyzny dotyczy jednej z czynności (pkt 2) prowadzonej w ramach kwalifikacji wojskowej. Naturalnie zwolnienie takie wywołuje konsekwencje dla pozostałych czynności kwalifikacji wojskowej np. w zakresie aktualizacji ewidencji wojskowej czy wydania tzw. książeczki wojskowej (z kat. E).

Wydaje się zatem, że dla realizacji pozostałych czynności kwalifikacji wojskowej wystarczającym dokumentem będzie orzeczenie o niepełnosprawności, które powinno dotrzeć do wojskowego centrum rekrutacji, najpóźniej w momencie zakończenia, w danym roku, kwalifikacji wojskowej. W takich okolicznościach tj. pod warunkiem skutecznego dostarczenia orzeczenia o niepełnosprawności, obowiązek stawienia się do kwalifikacji wojskowej (o którym mowa w art. 59 ust. 1 ustawy o obronie Ojczyzny) mógłby podlegać odpowiedniemu wyłączeniu.

W świetle powyższego, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. Nr 627 ze zm.) zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości zmiany ustawy o obronie Ojczyzny – w celu zapewnienia zgodności pomiędzy obowiązkiem szczególnej opieki

Państwa wobec osób z niepełnosprawnością (art. 68 ust. 3 Konstytucji) a obowiązkiem obrony Ojczyzny (art. 85 ust. 1 Konstytucji).

Z wyrazami szacunku,

Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
/-podpisano elektronicznie/